

JAARVERSLAG 2010 KUNSTRAAD GRONINGEN

Groningen, juni 2011

Jaarverslag 2010

1. De organisatie

1.1. Het bestuur	3
1.2. Het bureau	4
1.3. De adviseurs	4
1.4. De relatie met de overheden: ambtelijk en bestuurlijk	6

2. De subsidiebudgetten

2.1. Het Incidentenbudget en de amateurkunstbudgetten	7
2.2. Het orgelbudget	9
2.3. Het budget E-culture	9
2.4. Het budget Kunst en economie	9
2.5. Het opdrachtenbudget	9
2.6. Advisering over het budget Groningse Nieuwe	10
2.7. Advisering over het budget Wijk als Werkplaats	10
2.8. De Algemene Subsidie Verordening	10
2.9. Bezwaar en beroep	11

3. Advisering in het kader van cultuurnota's

3.1. Provincie Groningen	12
3.2. Gemeente Groningen	13

4. Overige adviezen

4.1. Advies internationalisering	15
4.2. Advies amateurkunst	15

5. Debatten

17

6. Stimulering cultureel ondernemerschap

19

Bijlage: Overzicht verstrekte subsidies 2010

1. De organisatie

1.1. Het bestuur

In 2010 groeide de betrokkenheid van het bestuur. Er deden zich diverse veranderingen voor: er werden meer budgetten ter afhandeling aan de Kunstraad overgedragen en de provincie gaf een opdracht voor advisering over de cultuurnota 2013–2016. Verder is er tijd besteed aan de adviesvragen van de provincie over internationalisering en van de gemeente over amateurkunst. Er blijft sprake van een bestuur op afstand maar doordat er meer beleidsmatige kwesties besproken moesten worden werd meer inzet van het bestuur gevraagd.

In januari 2010 werd Joan Stam door de colleges van gedeputeerde staten en burgemeester en wethouders, herbenoemd als voorzitter. In de loop van het jaar moesten we vaststellen dat in 2011 mogelijk een belangenconflict zou kunnen ontstaan omdat zij tevens voorzitter is van het bestuur van Kunststation C, een organisatie waarvan het beleidsplan ter advisering aan de Kunstraad zal worden voorgelegd in het kader van de provinciale cultuurnota 2013-2016. Joan Stam besloot in oktober af te treden, waarmee een eind kwam aan ruim drie en een half jaar voorzitterschap. Om een gelijksoortige reden trad tegelijkertijd ook Eddy de Jonge af, penningmeester van het bestuur. Tijdens een bijeenkomst op 16 oktober nam de Kunstraad in aanwezigheid van wethouder Schroor en gedeputeerde Gerritsen afscheid van beide bestuursleden én van Peter Propstra, voorzitter van de kerncommissie.

De colleges van GS en B&W benoemden begin november Hans van Maanen (met terugwerkende kracht tot 1 oktober) tot voorzitter van het bestuur van de Kunstraad. Hij is hoogleraar Kunst en Samenleving aan de Rijksuniversiteit Groningen en maakte al deel uit van het bestuur.

Rineke Smilde, lector aan de Hanzehogeschool Groningen, trad in mei uit het bestuur na haar benoeming bij de Raad voor Cultuur: het is niet mogelijk van beide adviesraden lid te zijn. In haar plaats werd Simone Lippens benoemd, projectmanager van het kenniscentrum Kunst en Samenleving van de Hanzehogeschool Groningen.

Voor de twee openstaande vacatures werden Rika Pot, burgemeester van Appingedam, en Peter Vermeulen, voormalig vicepresident van de Groninger Rechtbank, benoemd. Ben Warner, bestuurslid sinds 2006, werd in oktober penningmeester.

Het bestuur vergaderde zes keer, iets vaker ten opzichte van 2009.

Het bestuur hield zich in de loop van het jaar bezig met: Jaarverslag en -rekening 2009, jaarplan 2011, provinciale evaluatie 2010, adviezen en offerte in het kader van de provinciale cultuurnota 2013–2016, de activiteiten in het kader van cultureel ondernemerschap, de discussiebijeenkomsten, het opdrachtenbeleid en het besluiten over de adviezen van subsidieaanvragen.

Samenstelling bestuur in 2010:

Joan Stam, voorzitter tot 1 oktober

Hans van Maanen, lid, voorzitter vanaf 1 oktober

Eddy de Jonge, penningmeester tot 1 oktober

Ben Warner, lid, penningmeester vanaf 1 oktober

Rineke Smilde, lid tot 1 juni

Simone Lippens, lid vanaf 1 juni

Rika Pot, lid vanaf 1 november

Peter Vermeulen, lid vanaf 1 november

1.2. Het bureau

In de vaste bezetting van het bureau veranderde niets: er zijn drie medewerkers (2,8 fte). Een groot deel van de bureaucapaciteit is nodig om de subsidieprocedures af te handelen. In 2010 werd één provinciaal budget ter afhandeling aan de Kunstraad overgedragen: Kunst en economie. Over de subsidieaanvragen die zijn ingediend bij de gemeentelijke budgetten Groningse Nieuwe en de Wijk als Werkplaats werd geadviseerd. Daarnaast bleven het Incidentenbudget, de aparte amateurkunstbudgetten van gemeente en provincie, het orgelbudget (gemeente) en het opdrachtenbudget (gemeente en provincie) in het takenpakket van het bureau. Er werden beleidsadviezen uitgebracht over internationalisering (provincie), amateurkunst (gemeente) en de Voorjaarsnota van de provincie. Het bureau organiseerde ook een serie bijeenkomsten, waarover verderop in dit jaarverslag meer.

Bij de voorbereiding van het amateurkunstadvies werd tijdelijk parttime een extra medewerker ingezet, Iris Nutma. Voor het advies over de criteria voor de provinciale cultuurnota 2013-2016 is een beroep gedaan op Sophie Elkhuisen.

Vanaf 1 november is Gertrude van der Veen begonnen met de werkzaamheden als projectsecretaris voor het advies over de provinciale cultuurnota 2013-2016.

Het archief van de Kunstraad wordt op contractbasis bijgehouden door Theresia Verkerk van de dienst OCSW van de gemeente Groningen.

Doordat de opstartproblemen voorbij waren, kon meer werk worden verzet. De veelheid aan taken, het groeiend aantal subsidieaanvragen en de vele deadlines maken wel dat de werkdruk hoog blijft.

Bij afwezigheid van een beheerder is in 2010 een overleg van huurders van de Sint Jansstraat 2 gestart. Daarin wordt gesproken over de huisregels en de contacten met de eigenaar. Op initiatief van de Kunstraad is in een onverhuurde benedenruimte door het CBK Groningen een raamexpositie geplaatst.

Op het bureau waren werkzaam:

Marco Bentz van den Berg, directeur, 0,8

Annette Steenhuisen, secretaris/beleidsmedewerker, 1,0

Antje van der Meulen, administratief medewerker, 1,0

Iris Nutma, tot mei, tijdelijk secretaris commissie ad hoc amateurkunst, 0,2

Sophie Elkhuisen, mei/juni, advisering criteria provincie, 0,1

Gertrude van der Veen, vanaf 1 november, projectsecretaris provinciale cultuurnota, 0,8

1.3. De adviseurs

Na een jarenlange intensieve inzet voor de Kunstraad en daarvoor in de Groninger Adviescommissie Cultuur, nam Peter Propstra in oktober afscheid van de Kunstraad als voorzitter van de kerncommissie. Hij werd opgevolgd door Quirijn van den Hoogen, docent bij Kunst, Cultuur en Media van de Rijksuniversiteit Groningen. Zijn rol zal meer die van technisch voorzitter en beleidsadviseur zijn.

Evenals in 2009 vroeg de gemeente ons te adviseren over de subsidieaanvragen in het kader van het budget Groningse Nieuwe (coaching van jonge talenten). Hiervoor werd een commissie ad hoc gevormd. De gemeente vroeg ons ook te adviseren over de subsidieaanvragen voor het budget de Wijk als Werkplaats. Daarvoor werd de reeds bestaande commissie van de gemeente overgenomen. Voor de afhandeling van het provinciale budget Kunst en economie werd ook een commissie ad hoc samengesteld.

Ter voorbereiding van het beleidsadvies amateurkunst voor de gemeente Groningen werd een commissie ad hoc ingesteld, waarin ook twee bestuursleden participeerden.

De provincie Groningen verleende de Kunstraad de opdracht om een advies uit te brengen over de subsidieaanvragen die instellingen voor 1 januari 2011 moeten indienen in het kader van de provinciale cultuurnota 2013–2016. De Kunstraad stelde daarvoor drie commissies in, die ter voorbereiding van hun werkzaamheden in december al een keer bij elkaar kwamen. De commissies werden samengesteld uit deskundigen met enige afstand tot de Groningse instellingen.

Samenstelling kerncommissie (Incidentenbudget en budgetten amateurkunst):

Peter Propstra, voorzitter tot 1 oktober
Quirijn van den Hoogen, voorzitter vanaf 1 oktober
Loes Heebink
Henk Kraayenzank
Andrea Möller
Bert Oling
Harrie de Vries
Jo Willems

Externe adviseurs:

Evert Bisschop Boele
Bas de Bruijn
Richard Heideman, tot 1 september
Bert Heikema
Michiel Jansen
Ron Overbeek
Arjo Passchier
Annelies Propstra
Layla Radjab
Hanny van Schijndel, tot 1 november
Eeuwe Zijlstra

Commissie e-culture:

Ankie Boomstra
René Duursma
Sabine Himmelsbach
Sara Kolster

Commissie Kunst en economie:

Evert Bisschop Boele
Bert Oling

Commissie Groningse Nieuwe:

Evert Bisschop Boele
Bert Heikema
Henk Kraayenzank
Andrea Möller

Commissie Wijk als Werkplaats:

Theo van Adrichem
Rigt Oostenbrug
Rien Sprenger

Commissie advies amateurkunst:

Hans van Maanen

Joan Stam

Lieneke van der Woude

Renée Waale

Ten behoeve van het advies voor de provinciale cultuurnota 2013-2016

Commissie Erfgoed:

Bert Looper, voorzitter

Heleen Buijs

Yme Kuiper

Commissie Kunsten:

Ben Hurkmans, voorzitter

Saskia van de Ree

Adriaan de Regt

Commissie Steuninstellingen:

Hans Muiderman, voorzitter

Patricia van Ballegooijen-Leo

Rob Bruijnzeels

1.4. De relatie met de overheden: ambtelijk en bestuurlijk

Nadat in 2009 de koers en de verhoudingen naar tevredenheid werden bepaald, verminderde de noodzaak van intensief formeel overleg. Op ambtelijk niveau werd één keer in de 'driehoek' (gemeente/provincie/Kunstraad) gesproken, maar waren er zeer veelvuldig bilaterale contacten over vele zaken, zowel van heel praktische als van beleidsmatige aard. De relatie en de samenwerking zijn goed. Op bestuurlijk niveau vond een gesprek plaats met wethouder Dijkstra en later ook één met de nieuwe wethouder Schroor. Met gedeputeerde Gerritsen werd enkele malen gesproken in de aanloop naar de opdracht voor het advies over de provinciale cultuurnota 2013-2016.

Op verzoek van de statencommissie verscheen in juli een ambtelijke evaluatie over het functioneren van de Kunstraad. De conclusie:

"Samenvattend kan geconcludeerd worden dat de Kunstraad de implementatie van het Verbeterplan voortvarend ter hand heeft genomen. Enkele onderdelen behoeven nadere uitwerking in de huidige cultuurnotaperiode. Hier is de Kunstraad zich van bewust getuige zijn plannen en activiteiten voor de (nabije) toekomst. We hebben dan ook vertrouwen in een adequate taakuitoefening door de Kunstraad in de komende jaren."

Deze evaluatie vormde onderwerp van bespreking in de statencommissie van 8 september, gevolgd door een bespreking van ons jaarverslag 2009 in de commissie van 24 november. De conclusies werden onderschreven, al hadden diverse fracties behoefte aan een nieuwe meer uitgebreide evaluatie in 2011.

2. De subsidiebudgetten

2.1. Incidentenbudget en amateurkunstbudgetten

De aanvragen die voor deze budgetten binnenkomen worden op een gelijke manier afgehandeld en op een afzonderlijke manier verantwoord. Bij die verantwoording wordt uitgegaan van de doelstellingen die de beide overheden aan de budgetten hebben verbonden. Het totaal van het budget wordt in gelijke mate gevoed door de provincie Groningen en de gemeente Groningen. Het Incidentenbudget bedroeg € 530.482 (gemeente € 275.500, provincie € 230.000, vrijval vorige jaren € 24.982). De amateurkunstbudgetten bedroegen € 43.000 van de gemeente en € 40.000 van de provincie. De amateurkunstbudgetten worden apart verantwoord aan de beide overheden, mede omdat deze gelden gemacht worden aan het landelijke fonds voor cultuurparticipatie. De meeste aanvragen van amateurverenigingen bedragen minder dan € 2.500 en worden behandeld via een verkorte procedure. Dat wil zeggen dat er een preadvies wordt uitgebracht door één adviseur en dat het bureau van de Kunstraad de beslissing neemt. De afhandeling kan op deze manier binnen twee tot zes weken gebeuren. In twijfelgevallen wordt de aanvraag aan de kerncommissie voorgelegd. Aanvragen boven de € 2.500 worden altijd door twee adviseurs van een preadvies voorzien en besproken in de kerncommissie. Het advies van de kerncommissie wordt ter besluitvorming voorgelegd aan het bestuur.

In voorgaande jaren vielen vrijwel alle aanvragen onder het Incidentenbudget en de amateurkunstbudgetten. Daar zijn in 2009 en 2010 enkele nieuwe budgetten met aparte doelstellingen bijgekomen. In de volgende paragrafen worden de subsidies van die andere budgetten apart verantwoord. Wel is het interessant om op te merken dat de Kunstraad in 2006 nog 110 subsidieaanvragen behandelde, terwijl dat aantal in 2010 is gestegen tot 238 in totaal.

Als we alleen het Incidentenbudget en de amateurkunstbudgetten bezien, dan is sprake van een stijging van 10%, van 182 aanvragen in 2009 naar 201 aanvragen in 2010. De subsidieaanvragen zijn behandeld in vier rondes met aparte inzenddata. Het budget is op evenwichtige wijze over de rondes verdeeld, waarbij rekening is gehouden met een piek in de aanvragen voor projecten die in de zomerperiode tot uitvoering komen.

Er is sprake van een lichte daling van het aantal nieuwe subsidieaanvragers. In 2009 was dat nog 40% van het totaal, in 2010 is dat 33%. Dat is nog altijd een respectabel aantal. Er blijven dus nieuwe initiatieven van de grond komen.

Het percentage toegekende aanvragen daalde licht van 67% naar 65%.

In onderstaande tabel staat een overzicht in percentages tussen (semi)professionele en amateuraanvragers.

(in percentages)	2009	2010
professioneel	55	46
semiprofessioneel	7	3
amateurs	29	36
combinatie	9	15
overig	0	0

Er is sprake van een lichte daling van het aandeel van de professionele kunst, terwijl het aandeel van de amateurkunst steeg. De grootste stijging deed zich voor bij de projecten waarin door professionals en amateurs wordt samengewerkt. Dat is een tendens die ook in de praktijk duidelijk zichtbaar is.

Bij de aanvragen maken we een indeling in *productie*, *programming* en *festivals*. Onder productie verstaan we het zelf tot stand brengen van een kunstwerk in de vorm van een voorstelling, een film of een performance. Het aandeel van dit soort aanvragen steeg van 51% naar 58%. Er is sprake van een daling van 33% naar 24% waar het de aanvragen voor programming betreft, zoals het organiseren van een concert, een expositie of een voorstelling zonder dat de aanvrager zelf produceert. Het percentage festivals bleef met 15% vrijwel gelijk aan vorig jaar.

Deze cijfers laten zien dat de Kunstraad steeds meer is gaan bijdragen aan het maken van kunst.

In de onderstaande tabel geven we een overzicht van de disciplines en geven we ook aan hoeveel aanvragen er werden toegekend en afgewezen per discipline.

(in aantallen)	toegekend	toegekend	afgewezen	afgewezen	totaal	totaal
	2009	2010	2009	2010	2009	2010
lichte muziek	17	19	3	7	20	26
klassieke muziek	41	51	5	9	46	60
theater	14	16	7	11	21	27
dans	5	2	3	3	8	5
film	7	6	5	8	12	14
letteren	8	2	5	2	13	4
beeldende kunst	25	20	14	12	39	32
multi/overig	8	15	9	8	17	23

Enkele zaken die opvallen:

- Er is sprake van een voortgaande stijging van het aantal aanvragen op het gebied van zowel lichte als vooral klassieke muziek. Muziek vormt samen bijna de helft van het aantal aanvragen (86 van de 201, dat was in 2009 66 van de 182). Een lichte stijging valt te zien bij de multidisciplinaire en overige projecten (van 17 naar 23). Het aantal aanvragers op het gebied van theater (van 27 naar 21) en dans (van 8 naar 5) daalde licht. De grootste daling doet zich voor bij letteren, van 13 in 2009 naar 4 in 2010.
- Veel van de amateurkunstaanvragen betreffen klassieke muziek. Hier is evident sprake van een groot gesubsidieerd aanbod. Van de aanvragen op dit gebied wordt 75% van een positief advies voorzien, bij de andere disciplines is dat ruim 50%. De kwaliteit is hoog, maar toch is er sprake van een stagnatie waar het vernieuwing en publiekbereik betreft. Hier zal beleidsmatig naar gekeken gaan worden in het licht van de volgende cultuurnota.
- Al eerder werd signaleerd dat de Kunstraad in redelijk hoge mate verantwoordelijk is voor de programming van een vijftal instellingen op het gebied van de beeldende kunst. Deze situatie zal in het licht van de volgende gemeentelijke cultuurnota nader worden bezien.

Het grootste deel van de subsidieaanvragen (ruim 70%) komt uit de stad Groningen. Dat is ook niet zo verwonderlijk omdat de professionele kunst in hoge mate in de stad is geconcentreerd. Verder heeft de provincie Groningen voor amateurkunstenaars een budget van € 100.000 ter beschikking in het kader van de Regionale Cultuur Plannen en daarnaast een budget van ruim € 360.000 voor projecten in het kader van Educatie en Participatie.

2.2. Het orgelbudget

De Kunstraad heeft tot taak om het gemeentelijk orgelbudget op basis van jaarplannen te verdelen onder een aantal stedelijke orgelcommissies. Een kwart van dit budget moet worden besteed aan samenwerking en promotie.

Een overzicht van de verstrekte subsidies treft u aan in de bijlage.

2.3. Het budget E-culture

Sinds 2009 berust dit gemeentelijke budget bij de Kunstraad. Voor de eerste rond (inzenddatum 1 mei 2010) werden drie aanvragen ingediend voor een totaalbedrag van € 63.500. Er was voor deze tweede ronde € 32.000 beschikbaar. Eén aanvraag werd afgewezen en de andere twee werden toegekend (aan Theater De Citadel en het Noordpool orkest). Daarmee werden voor het eerst vanuit dit budget projecten op het gebied van theater (het virtuele schoolplein) en muziek (het virtuele orkest) toegekend.

Voor de tweede ronde (inzenddatum 1 oktober) werden twee aanvragen ingediend. Eén daarvan (van Pavlov) werd geheel toegekend en de andere (van de Kunstencentrumgroep) voor de helft. Het project van Pavlov heeft betrekking op de relatie kunst en wetenschap en dat van de Kunstencentrumgroep is een zowel fysiek als virtueel een schrijfproject.

Het blijft een ingewikkelde zaak om bij de beoordeling van de subsidieaanvragen in dit kader de grenzen van het begrip e-culture duidelijk af te bakenen. Het werken met nieuwe digitale media op zich is immers niet erg speciaal, het moet echt gaan om een artistiek-inhoudelijke toepassing van het medium en niet slechts om de communicatieve rol.

2.4. Het budget Kunst en economie

In 2009 werd voor het eerst een advies uitgebracht over de aanvragen die werden ingediend in het kader van dit budget van de provincie. In 2010 werd het budget bij de Kunstraad ondergebracht. In 2010 (voor 1 mei) werden vier aanvragen ingediend voor een totaalbedrag van € 49.790. Er was € 30.000 beschikbaar. Eén aanvraag werd afgewezen. De andere drie werden gedeeltelijk toegekend. Er werd subsidie verstrekt aan de stichting Creatieve Industrie Groningen voor de Designdagen en aan New Music Labs voor Un-convention tijdens Eurosonic/Noorderslag. Tevens werd een subsidie verstrekt voor het samenwerkingsproject van De Graanrepubliek in Bad Nieuweschans.

Een lastig element bij dit budget is de verplichte bijdrage vanuit het bedrijfsleven of een kennisinstelling. Voor de initiatiefnemers blijkt het vaak moeilijk om een aanmerkelijke bijdrage vanuit de niet culturele partners te krijgen.

2.5. Het opdrachtenbudget

In het najaar van 2009 werd een oproep uitgezet om plannen in te dienen voor een kunstproject in of over het gebied de Koningslaagte. De Koningslaagte is een oud landschap van kleiweide en meanders tussen Groningen en Winsum. Iets ten westen van dit gebied loopt de provinciale weg die de stad Groningen verbindt met het noorden van de provincie. Er zijn plannen gemaakt om die weg deels door de Koningslaagte om te leiden ter ontlasting van de dorpen waar hij nu doorheen loopt. Het gebied roept beelden op over natuur en cultuur, weg en doel, stad en platteland, drukte en rust, stilstand en beweging. Deze tegenstelling werd *De slag om de Koningslaagte* genoemd.

Op de oproep werd door elf kunstenaars en kunstenaarscollectieven gereageerd. Door een speciale jury werd één van de plannen uitverkoren om te worden gerealiseerd. Het gaat om het plan van de jonge Belgische kunstenaar Pieter Van den Bosch. Het plan is volgens afspraak in september en oktober gerealiseerd. Op een smalle weg die de Koningslaagte van oost naar west doorsnijdt werden honderd TL-armaturen in een tunnelconstructie geplaatst.

Het licht was verbonden met sensoren waardoor de lampen de bewegingen van de passanten volgden.

Deze opdracht werd uitgevoerd in 2010 maar gefinancierd uit het opdrachtenbudget van 2009.

Na een discussie in het bestuur van de Kunstraad werd besloten om een volgende opdracht te verstrekken aan de componist/musicus Merlijn Twaalfhoven. Hij heeft ruime ervaring in de combinatie van het maken van composities en het betrekken van grote groepen deelnemers. Bekend zijn zijn muziekprojecten in Nicosia en Bethlehem. Uitgangspunten bij deze opdracht waren: de ervaringen en methodes van Twaalfhoven moeten in masterclasses overgedragen worden, er dienen zangers en koren uit stad en ommeland actief betrokken te worden, talentontwikkeling is een belangrijk element, de thematiek van stad en ommeland moet herkenbaar zijn en er moet een voor veel publiek toegankelijke slotuitvoering komen. In het najaar van 2010 werden de eerste gesprekken gevoerd. Uitvoering van het project wordt voorzien voor het najaar van 2011.

2.6. Advisering over het budget Groningse Nieuwe

Net als in 2009 vroeg de gemeente de Kunstraad te adviseren over de subsidieaanvragen die werden ingediend in het kader van het budget voor de coaching van jong talent: Groningse Nieuwe. Er werden negen subsidieaanvragen ingediend, waarvan er zeven gedeeltelijk werden toegekend. Het totaal aangevraagde bedrag was bijna twee keer zo hoog als het beschikbare budget van € 102.000. Van de toegekende projectvoorstellen kwamen er vijf van instellingen voor beeldende kunst (Tschumipaviljoen, Wall House, Kunstruimte09, NP3 en het CBK), een van een theaterinstelling (Station Noord) en een van een dansinstelling (Random Collision). Het was voor de commissie opnieuw lastig om steeds het verschil te zien tussen een Groningse Nieuwe project en een project in het kader van het Incidentenbudget. Natuurlijk gaat het bij Groningse Nieuwe om jonge kunstenaars, maar de coaching wordt nogal eens summier omschreven. Daar staat tegenover dat het maximumbedrag hoger is dan bij Incidentenbudget en dat er een lagere norm is voor eigen inkomsten.

De adviezen werden door de gemeente integraal overgenomen.

2.7. Advisering over het budget Wijk als Werkplaats

Op verzoek van de gemeente Groningen werd de advisering over dit budget in 2010 door de Kunstraad gecoördineerd. De bestaande commissie van de gemeente werd daarbij overgenomen. Met ingang van het jaar 2011 zal de Kunstraad dit budget geheel in eigen beheer behandelen.

Er waren in 2010 twee inzenddata: 1 mei en 1 oktober. Er werden in de eerste ronde twaalf aanvragen ingediend. Het gevraagde bedrag was bijna twee keer zo hoog als het beschikbare (€ 55.000). Twee aanvragen werden afgewezen, de overige kregen in veel gevallen een lager bedrag dan gevraagd.

In de tweede ronde werden vijf aanvragen ingediend. Drie aanvragen werden geheel toegekend en twee aanvragen gedeeltelijk.

2.8. De Algemene Subsidie Verordening

De Kunstraad verricht zijn werkzaamheden op subsidiegebied binnen de kaders van de gemeentelijke Algemene Subsidie Verordening. In november 2009 werd, in ambtelijk overleg, een serie aanpassingen van de hoofdstukken van die ASV geformuleerd. Een aantal bepalingen bleek achterhaald, voor verbetering vatbaar of niet geheel correct geformuleerd. Begin 2010 werd door de gemeente besloten tot algehele stelselwijziging van de ASV, waarin de voorgenomen wijzigingen van de cultuurhoofdstukken zouden worden meegenomen. Eind oktober bleek dat project gestrand en werd gevraagd om op korte termijn ad hoc aanpassingen te formuleren, omdat inmiddels ook in de praktijk het nadeel van incorrecte

formuleringen was gebleken. Zodoende werd een serie wijzigingsvoorstellen gedaan, zodat die in januari in de gemeenteraad zouden kunnen worden vastgesteld. De Kunstraad is gelijk begonnen om de (verplichte) subsidiewijzer samen te stellen. Dit proces zal tevens gebruikt worden om een voorstel te doen voor een nog grotere meer adequate en correcte formulering van de subsidieregels.

2.9. Bezwaar en beroep

De besluiten van de Kunstraad zijn vatbaar voor bezwaar en beroep, in de meeste gevallen volgens de gemeentelijke ASV en bij één budget volgens de Algemene wet bestuursrecht en de Kaderverordening subsidies van de provincie Groningen. De directeur van de Kunstraad is gemandateerd om het college van B&W bij de bezwaarschriftencommissie te vertegenwoordigen.

In 2010 werd één bezwaarschrift ingediend en dat werd ongegrond verklaard. Daarnaast werd een bezwaarschrift ingediend tegen een beschikking van de gemeente in het kader van Groningse Nieuwe, waarover de Kunstraad had geadviseerd. Om formele redenen (een omissie in de ASV) werd dit gegrond verklaard: de Kunstraad werd in de ASV niet als beoordelende instantie genoemd.

In 2008 ging het om vijf bezwaarschriften en in 2009 om twee.

3. Advisering in het kader van cultuurnota's

In 2008 bracht de Kunstraad Groningen twee rapporten uit in het kader van de cultuurnota 2009–2012 van de gemeente Groningen. Het ene bevatte de resultaten van de visitatie van een tiental instellingen die behoren tot de gemeentelijke culturele basisinfrastructuur. Het andere bevatte de beoordeling van 58 beleidsplannen die door instellingen werden ingediend om voor een vierjarige structurele subsidie in aanmerking te komen. In 2010 werden al de eerste voorbereidingen getroffen voor de volgende cultuurnota's.

3.1. Provincie Groningen

In 2013 start een nieuwe cultuurnotaperiode. Dat lijkt ver weg, maar de beleidsmatige en financiële voorbereidingen begonnen bij de provincie al in het najaar van 2009. De provincie Groningen zag zich geplaatst voor de opdracht om voor de hele begroting tot een bezuiniging van 20% op de uitgaven te komen. Dat het voor subsidies aan culturele instellingen ter beschikking staande bedrag ook lager zou gaan worden werd in het najaar van 2009 aan de instellingen meegedeeld, een mededeling die in het voorjaar van 2010 werd herhaald. In de Voorjaarsnota 2010 werden door de provincie begrotingsbreed, en dus ook voor cultuur, de kaders aangegeven.

In mei 2010 werd op de culturele paragraaf van deze nota door de Kunstraad gereageerd. In die reactie kwamen de volgende zaken aan de orde:

“Bezuinigingen in de sector kunst en cultuur zullen niet alleen gevolgen hebben voor de sector zelf maar ook voor de aantrekkelijkheid van stad en provincie als geheel. Als die keus onvermijdelijk is, is integrale afweging een duidelijke weg. Daarbij zullen inhoudelijke criteria wel leidend moeten zijn. De criteria voor de steuninstellingen zijn erg vaag, maar het is goed dat blijkbaar naar een stevige rol wordt gezocht. De criteria voor de sector erfgoed laten geen grote beleidswijzigingen zien, maar de criteria voor de kunsten dreigen de inhoudelijke dynamiek zuiver economisch te vertalen.

Daarbij wordt het tijdpad te krap bevonden en dienen er procesafspraken met andere overheden te worden gemaakt, met name met de gemeente Groningen, in verband met de afstemming van zaken aangaande de instellingen die subsidie ontvangen van meerdere overheden”.

Na bespreking in gedeputeerde en provinciale staten zijn de criteria op een aantal punten aangepast en is het hele tijdpad twee maanden naar achteren geschoven. In juli zijn de cultuurinstellingen door de provincie op de hoogte gesteld van de criteria en de procedure. De Kunstraad heeft op verzoek van de provincie een offerte uitgebracht voor de werkzaamheden met betrekking tot de advisering over de cultuurnota 2013-2016. Dat leidde tot een formele opdracht in oktober om de beleidsplannen die de cultuurinstellingen uiterlijk 1 januari 2011 moeten hebben ingediend, te beoordelen en daarover in mei 2011 advies uit te brengen.

De Kunstraad besloot, na overleg met de provincie, drie commissies in het leven te roepen: Steuninstellingen, Erfgoed en Kunsten. Deze commissies beoordelen ieder de plannen die in het kader van één van de drie gelijknamige provinciale programma's zijn ingediend. Er is bewust gezocht naar deskundigen met enige afstand tot de Groningse instellingen, zodat mogelijke belangenverstrengelingen vermeden kunnen worden. Er is gestreefd naar drie kleine commissies waarbinnen verschillende aandachtsgebieden verdeeld kunnen worden.

Hieronder het overzicht van de namen en achtergronden:

Kunsten

- Ben Hurkmans (Amsterdam), voorzitter, was directeur van de Theaterschool Amsterdam en van het Nederlands Fonds voor de Podiumkunsten, alsmede cultureel attaché in Londen.
- Adriaan de Regt (Arnhem), werkte bij IJ-oever Amsterdam, Kunstgebouw Zuid-Holland en was hoofd Kunst en Cultuur in Schiedam en Arnhem. Hij is nu directeur van het Stedelijk Museum Zwolle.
- Saskia van de Ree (Utrecht), werkte bij Cosmic, de Bundeling, de Stadsschouwburg Utrecht en was zakelijk directeur van Yo! Opera.

Erfgoed

- Bert Looper (Leeuwarden), voorzitter, was stadarchivaris van Den Bosch en Zutphen en directeur van het Historisch Centrum Overijssel. Nu is hij directeur van Tresoar, Fries Historisch en Letterkundig Centrum.
- Heleen Buijs (Utrecht), werkte bij de Rijksdienst Beeldende Kunst, was directeur van de Stedelijke Musea Zutphen en later van het Nationaal Gevangenis­museum in Veenhuizen. Zij is nu directeur van het Geldmuseum.
- Yme Kuiper (Groningen), is hoogleraar Religieuze en Historische Antropologie aan de Rijksuniversiteit Groningen.

Steunfuncties

- Hans Muiderman (Den Haag), voorzitter, was directeur van het Koorenhuis, centrum voor de kunsten Den Haag en adviseur van de minister van OCW op het gebied van cultuureducatie.
- Patricia van Ballegooijen-Leo (Arnhem), was hoofd cultuur van de provincie Gelderland en directeur van de stichting Kunst en Cultuur Gelderland.
- Rob Bruijnzeels (Vught), had diverse functies in bibliotheken en werkte als staf­lid bij de Vereniging van Openbare Bibliotheken. Op dit moment is hij betrokken bij de Library School en het Ministerie van de Verbeelding.

De Kunstraad nam een tijdelijke medewerker aan (Gertrude van der Veen) die als projectsecretaris vanaf 1 november 2010 de commissies zal ondersteunen. In het najaar van 2010 is met de voorbereidingen voor het advieswerk begonnen door het maken van een inventarisatie van de instellingen die een provinciale subsidie ontvangen in het kader van de lopende cultuurnota (Stroomversnelling II, 2009–2012). De drie commissie kwamen in december 2010 elk één keer bijeen voor een eerste oriëntatie op het werkveld.

De beleidsplannen worden voor 1 januari 2011 ingediend bij de provincie en de Kunstraad zal volgens planning het advies begin mei 2011 uitbrengen. De besluitvorming door de provincie kent diverse stadia en zal in het voorjaar van 2012 zijn afgerond, ruim op tijd voor de nieuwe cultuurnotaperiode die op 1 januari 2013 begint.

3.2. Gemeente Groningen

In het advies van de Kunstraad over het traject van de provinciale cultuurnota werd er al op gewezen dat de provincie hiermee vooruit gaat lopen op zowel de gemeente als op het rijk en de landelijke fondsen. Daarover heeft overleg plaatsgevonden, maar dat leidde niet tot wijzigingen in het provinciale tijd­pad.

De gemeente en de Kunstraad voerden in het najaar van 2010 gesprekken over een vervolgtraject waarbij het idee was dat de beleidsplannen in het najaar van 2011 zouden worden ingediend.

Staatssecretaris Halbe Zijlstra van het in september 2010 aangetreden kabinet Rutte, gaf echter in november aan van plan te zijn de lopende cultuurnotaperiode met een jaar te verlengen tot 1 januari 2014, zodat er meer tijd zal zijn voor forse ingrepen en bezuinigingen. Dat leidde tot nader beraad of ook de gemeente Groningen zijn cultuurnotaperiode met een jaar zou verlengen. Zowel de visitatie van instellingen als de indiendatum van de beleidsplannen zou daarmee een jaar opschuiven. Aan het eind van 2010 was er over het tijdpad nog geen duidelijkheid.

Voor de cultuurinstellingen betekent dit alles veel onzekerheid. Men heeft in het najaar van 2010 voor de provincie al plannen moeten indienen voor de periode 2013–2016. Maar in vrijwel alle gevallen is sprake van cofinanciering met een andere (lokale of landelijke) overheid of een fonds, waarvoor de plannen één of twee jaar later moeten worden ingediend. Dat maakt de inhoudelijke en financiële planning er niet eenvoudiger op. Voor de Kunstraad betekent het dat een aantal beleidsplannen, al dan niet in gewijzigde vorm, twee keer beoordeeld moeten worden, met deels dezelfde en deels afwijkende criteria. Niet optimaal maar wel de (politieke) realiteit.

4. Overige adviezen

Op verzoek van de provincie werd een advies over internationalisering uitgebracht en op verzoek van de gemeente een advies over amateurkunst.

4.1. Advies internationalisering

Het verzoek tot het uitbrengen van dit advies dateerde van juli 2008. Het betrof een ruim geformuleerde adviesaanvraag. Het advies werd in mei 2010 uitgebracht.

Ter voorbereiding werd met een aantal kunstinstellingen en Marketing Groningen gesproken, er werd een druk bezochte algemene discussieavond georganiseerd en een brainstorm in een select gezelschap deskundigen. Hieronder geven we een samenvatting van het advies:

“Groningen is een cultuurstad en een talentenstad. Daarmee zijn internationale contacten en impulsen vanzelfsprekend verbonden. Groningen mag uitstralen dat dat internationale karakter tot uiting komt in het aanbod van de kunstinstellingen en in het internationale karakter van de kunstopleidingen.

Het internationale cultuurbeleid zal vooral gedragen moeten worden door inhoudelijke impulsen. Hoezeer de concentratie op bepaalde steden of gebieden, zoals de Noordelijke Ontwikkelings As, in incidentele gevallen zijn vruchten kan afwerpen, daar zijn de economische en/of bestuurlijke belangen te dominant en de artistieke impulsen soms te mager. Blijkbaar hebben de noordelijke overheden er ook weinig extra middelen voor over, gelet op het vrijwel verdwijnen van het cultuurbudget van Noordconnect. (...) De enige regio die om geografische en demografische redenen interessant is, is de Eems-Dollard Regio, uit te breiden met Oldenburg en Bremen. De feitelijke en culturele nabijheid maakt dat hier interessante verbanden zijn te leggen.

Maar de wezenlijke internationalisering moet gebaseerd zijn op artistieke contacten en inspiratie en komt zodoende van over de hele wereld. Het zijn de kunstinstellingen zelf die hierin leidend moeten zijn. De gemeentelijke en provinciale overheid zouden hier een facilitaire rol kunnen spelen, mogelijk in samenhang met RUG en Hanzehogeschool. (...) De rol die de Kunstraad kan spelen is bescheiden. Mede gelet op de beschikbare middelen kunnen internationale uitwisselingen in het subsidiebeleid geen prioriteit hebben”.

De provincie deelde mee dat het advies zou worden betrokken bij het opstellen van de volgende cultuurnota.

4.2. Advies amateurkunst

Na vaststelling van de gemeentelijke cultuurnota 2009-2012 werd tussen gemeente en Kunstraad afgesproken dat door de Kunstraad een nader advies over de amateurkunst zou worden uitgebracht. Dat advies werd voorbereid door een klankbordgroep. Daarnaast werd met een aantal deskundigen en spelers in het veld gesproken. Hieronder volgen enkele citaten uit de conclusies en aanbevelingen:

“De afgelopen jaren hebben we in de amateurkunstsector verschillende ontwikkelingen gezien. Kunstbeoefenaars binden zich minder lang aan een vereniging of aan een vaste cursusavond, er ontstaat behoefte aan kortdurende activiteiten. Internet biedt nieuwe mogelijkheden. Scheidslijnen tussen de verschillende kunstdisciplines en tussen professioneel en amateur worden minder scherp. Verenigingen en overheid moeten daarop inspelen. De kern van het gemeentelijke subsidiebeleid is echter nog klassiek van structuur. Deze is gericht op de instandhouding van het klassieke verenigingsleven. Een vaste groep van 100 verenigingen maakt hier gebruik van. Het subsidiebeleid is niet sturend of stimulerend. Het gaat om een basissubsidie voor wie aan formele eisen voldoet en om een huursubsidie voor grote zalen en een investeringsubsidie voor uniformen en instrumenten.

Daarnaast is er een vrij budget om kwalitatief bijzondere projecten te honoreren. Dat laatste budget is bij de Kunstraad ondergebracht.

De Kunstraad vindt de volgende doelstellingen van belang: het in stand houden van een toplaag van gezelschappen met artistiek-inhoudelijke kwaliteit, die enerzijds van belang zijn voor talentontwikkeling en anderzijds de basis zijn van het culturele aanbod in de stad. Daar is een inhoudelijke toets voor nodig.

De Kunstraad is positief over de intentie van het college van B&W om de Muziekschool en de Kunstencentrumgroep samen te voegen en te komen tot een Centrum voor de Kunsten. Dat nieuwe centrum moet zich richten op alle disciplines en zowel lessen, cursussen als projecten organiseren. Het centrum moet zowel op een eigen herkenbare locatie, maar ook binnenschools en in de wijken, een aanbod hebben en moet ook een rol spelen als verbinder en initiator tussen de amateurkunst en andere beleidsterreinen.

Het advies zal, met een aanbeveling van het college van B&W, in januari 2011 aan de gemeenteraad worden aangeboden.

5. Debatten

In samenwerking met debatcentrum DwarsDiep werd een tweetal openbare debatbijeenkomsten georganiseerd.

De eerste vond op 12 januari plaats in de Machinefabriek (NNT) en had internationalisering als onderwerp. Onder leiding van Henk Hofstra (Hanzehogeschool Groningen) werd over dit onderwerp gesproken door Dirk Nijdam (Marketing Groningen), René Boomkens (RUG), Kees van Twist (Groninger Museum) en Ola Mafaalani (Noord Nederlands Toneel). De zaal was met ongeveer 150 aanwezigen geheel gevuld.

Eenzijds vond men internationale contacten onvermijdelijk verbonden met de hedendaagse kunstpraktijk, anderzijds werd er op gewezen dat concurrentie met de Randstad als het gaat om internationale kunsttoeristen niet realistisch is. Op 'Groningse schaal' en gebaseerd op kunstinhoudelijke relaties vinden er al veel internationale ontmoetingen plaats.

Dit debat was mede bedoeld als input voor het advies over internationalisering dat door de provincie was gevraagd.

Het tweede debat vond plaats op 26 september in de nieuwe huisvesting van ForumImages aan het Hereplein. Het onderwerp was *Kunst- en cultuurbeleid, Linkse hobby, marketing tool of volksverheffing?* Onder leiding van Quirijn van den Hoogen (RUG en Kunstraad) werd gesproken door wethouder Ton Schroor, Arjo Klamer (Erasmusuniversiteit), Soheila Najand (directeur Interart) en Rocky Tuhuteru (Raad voor Cultuur). Van de kant van de verschillende gesprekspartners werd afwisselend de nadruk gelegd op de autonome, de economische en de maatschappelijke waarde van kunst en cultuur. De zaal was met 150 aanwezigen geheel gevuld.

E-culture is de jongste loot aan de kunststam. De gemeente stelde er een apart budget voor ter beschikking. De grenzen van het begrip e-culture zijn echter niet scherp afgebakend. Het lijkt er immers op dat niet de inhoud maar het (transport)middel centraal staat. Dat was de reden dat de Kunstraad de brancheorganisatie Virtueel Platform uitnodigde om, mede aan de hand van voorbeelden, nader in te gaan op de virtuele ontwikkelingen in en om de kunsten. Er werden korte presentaties gehouden door Joost Heijthuisen (incubate), Juha van 't Zelfde (Nonfiction), Tijmen Schep en Levien Nordeman (netniet.org) en Klaas Kuitenbrouwer (Virtueel Platform). E-culture kent aspecten van zeer autonome en zeer toegepaste kunst. De oprukkende techniek (wat gebeurt er tegenwoordig zonder computer), o.a. via sociale media, maakt het onderscheid tussen doel en middel steeds lastiger. Vijftig geïnteresseerden waren aanwezig op 7 maart in het gebouw van het Frank Mohrinstituut. De bijeenkomst bood niet het finale antwoord op de vraag wat e-culture is, maar liet wel zeer actuele toepassingen zien.

Het waren vooral orgelliefhebbers die op 18 maart de Doopsgezinde kerk aan de Boteringestraat vulden. De Kunstraad heeft op orgelgebied een speciale taak. Naast het verdelen van de gemeentelijke subsidies, moet ook aandacht besteed worden aan samenwerking en promotie. Daartoe werd de website *Groningen Orgelstad* ontwikkeld. Tijdens de bijeenkomst werd gesproken door stadshistoricus Beno Hofman, orgelbouwer Winold van der Putten en de directeur van de Kunstraad Marco Bentz van den Berg. Eeuwe Zijlstra presenteerde en bespeelde een uniek demonstratieorgeltje. Wethouder Jaap Dijkstra startte de website. Het is aan de orgelcomités om de inhoud voor de site te blijven leveren.

Op 23 maart was er een *Ontmoeting der besturen* in Het Paleis in Groningen. Het initiatief voor deze bijeenkomst van kunstbestuurders kwam van Berend Vis (Station Noord en Guy&Roni) en de Kunstraad. Ben Warner, bestuurslid van de Kunstraad, leidde de bijeenkomst. Hans Onno van den Berg (directeur Vereniging van Schouwburg- en Concertgebouwdirecteuren) ging in op de voordelen en valkuilen van diverse vormen van relatie tussen besturen, toezichtraden en directies. Ad 's Gravesande hield een doortimmerde beschouwing over de ontwikkelingen in de kunstsector in het algemeen en de rol van besturen in het bijzonder. Joan Stam, voorzitter van de Kunstraad, waarschuwde de bestuurders voor de aankomende bezuinigingen. De discussie concentreerde zich sterk rond de rol van de Kunstraad in dit proces. Er waren circa vijftig aanwezigen.

6. Stimulering cultureel ondernemerschap

In het najaar van 2009 was met de bijeenkomst GELD! de aftrap gegeven voor een serie bijeenkomsten over cultureel ondernemerschap. Op 12 maart werd daar in Het Paleis een vervolg aan gegeven onder de noemer MARKT! Er werden voor een tachtigtal aanwezigen inleidingen gegeven door Ron Overbeek (Statement), Elly Jonker (Stadsschouwburg/De Oosterpoort), Ritzo ten Cate (De Ondernemers), Barbara Risselada (Marketing Groningen) en Mannus van der Laan (Dagblad van het Noorden). Op deze manier kwamen zeer veel facetten van cultuurmarketing in Groningen aan bod.

Op 21 mei werd door Francisca Martens van Kunst&Zaken in het Prins Claus Conservatorium een workshop gegeven onder de titel BESTUUR! De zeventien deelnemers moesten vooraf een scan invullen waarin de verschillende elementen van de eigen bestuurspraktijk aan de orde kwam. Er werd uitgebreid ingegaan op de verschillende bestuursmodellen en op financiële, bestuurlijke en inhoudelijke aspecten.

De laatste bijeenkomst van 2010 was op 15 oktober en werd gehouden in de werkruimte van De Ondernemers. ONDERNEEM! was het motto. Ritzo ten Cate en Ronald Mulder hielden ieder een inleiding over de stand van zaken in de kunstsector en over de verschillende vragen die je jezelf als ondernemende instelling in deze tijden moet stellen. Tot slot werd ingegaan op enkele casussen vanuit het publiek. Er waren ongeveer vijftig aanwezigen.

Er wordt nog gezocht naar een goede vorm en inhoud voor de voortzetting van deze serie.